Trashëgimia

Tahir Meha: rrethimi i Prekazit në vitin 1981 dhe si u bë simbol

Burri nga Prekazi që, bashkë me të atin Nebihun, rezistoi gati një ditë kundër forcave të sigurisë jugosllave në maj të vitit 1981, dhe dy leximet e ndryshme të historisë së tij

3 nëntor 2026 / 4 min lexim

Ilustrim origjinal i redaksisë lexoshpejt. Nuk është fotografi ose objekt historik.

Në Drenicë, emrat e Prekazit dhe të familjes Jashari njihen nga të gjithë. Por shumë kohë para vitit 1998, në të njëjtin fshat ndodhi një tjetër rrethim që la gjurmë të thella në kujtesën e krahinës. Në maj të vitit 1981, **Tahir Meha** dhe i ati, **Nebih Meha**, rezistuan në shtëpinë e tyre kundër forcave të sigurisë jugosllave. Të dy humbën jetën. Historia e tyre u bë këngë, kujtim familjar dhe, më vonë, pjesë e rrëfimit për rrugën që çoi te UÇK-ja.

Familja Meha

Tahir Meha lindi më 10 tetor 1943 në Prekaz, në Drenicë. Familja e tij kishte një histori të gjatë qëndrese. Gjyshi, Emin Lati, kishte luftuar në vitet 1920 me kaçakët e **Azem Bejtës**, që rezistuan kundër pushtetit të Mbretërisë Serbe, Kroate dhe Sllovene. Sipas traditës familjare, revolveri i Azem Bejtës mbeti te familja dhe kaloi brez pas brezi. I ati, Nebih Meha, i lindur në vitin 1910, kishte marrë pjesë në luftimet e Drenicës në vitet 1944–1945, krahas Shaban Polluzhës, kundër forcave partizane jugosllave.

Tahiri u rrit në vitet e pasluftës, kur shqiptarët e Kosovës jetonin nën kontrollin e rreptë të shërbimeve të sigurisë të Aleksandar Rankoviqit dhe kur mijëra familje shqiptare u shpërngulën drejt Turqisë. Këto përvoja ishin pjesë e kujtesës së përbashkët të Drenicës.

Pranvera e vitit 1981

Në mars dhe prill të vitit 1981, studentët shqiptarë dolën në demonstrata në Prishtinë dhe në qytete të tjera. Kërkesa më e njohur ishte «Kosova Republikë». Shteti jugosllav shpalli gjendje të jashtëzakonshme, solli forca të shumta policore dhe ushtarake, dhe nisi arrestime të gjera. Në këtë atmosferë tensioni, çdo përplasje me policinë merrte menjëherë kuptim politik.

Rrethimi

Më 13 maj 1981, policia u përpoq ta arrestonte Tahir Mehën në Prekaz. Sipas rrëfimeve shqiptare, policët i kërkuan ta dorëzonte revolverin dhe ai refuzoi. Pasoi një përplasje me armë, në të cilën u plagosën disa policë. Tahiri u tërhoq në shtëpinë e familjes, ku iu bashkua i ati. Autoritetet dërguan njësi të shumta policore, me mjete të blinduara dhe helikopterë. Rrethimi zgjati gati një ditë. Pas disa përpjekjesh për ta marrë shtëpinë, ajo u godit rëndë dhe muret u shembën. Tahiri dhe Nebihu u vranë. Gjatë përleshjes humbën jetën edhe disa pjesëtarë të forcave të sigurisë; numri i saktë ndryshon sipas burimeve. Motra e vogël e Tahirit u plagos rëndë.

Pas ngjarjes, shtëpia e familjes u rrënua plotësisht, dhe disa anëtarë të familjes u burgosën. Vëllai i Tahirit, Beqiri, do të binte vite më vonë, më 25 mars 1999, si luftëtar i UÇK-së.

> *Në Drenicë, rrëfimi për Tahirin dhe Nebihun u përcoll gojë më gojë, në një kohë kur shkrimi i tij publikisht ishte i rrezikshëm.*

Si u bë simbol

Në vitet 1980 dhe 1990, kur shqiptarët e Kosovës nuk mund ta shkruanin lirisht historinë e tyre, ngjarja e Prekazit jetoi në këngë popullore dhe në rrëfime familjare. Shumë nga

ata që më vonë morën armët në Drenicë e kujtonin si shembull. Pas luftës, Tahir Meha u shpall **Hero i Kosovës**. Data 13 maj përkujtohet çdo vit në Prekaz, me pjesëmarrjen e institucioneve dhe të veteranëve. Në vitin 2018, në përkujtim, rezistenca e Tahirit dhe e Nebihut u përshkrua si pjesë e zgjimit kombëtar dhe si model për brezat që erdhën pas.

Dy lexime të së njëjtës ngjarje

Historiografia shqiptare, si monografia e historianes **Sabile Keçmezi-Basha** e botuar nga Instituti i Historisë «Ali Hadri» në vitin 2015, e trajton rrethimin si pjesë të një qëndrese familjare dhe kombëtare që zgjati më shumë se një shekull, nga kaçakët te UÇK-ja.

Një artikull i botuar në vitin 2022 në revistën serbe *Tokovi istorije*, i bazuar në dokumente të Kryesisë së Jugosllavisë, jep një interpretim tjetër. Sipas tij, policia shkoi për ta çuar Tahirin të vuante një dënim, ngjarja kishte më shumë karakter vendor sesa kombëtar, dhe gjatë rrethimit nuk u ngritën kërkesa politike. Autori e quan rrëfimin heroik një mit të ndërtuar më vonë.

Lexuesi duhet t'i dijë të dyja këto qasje. Dokumentet e policisë së një shteti që po shtypte demonstratat nuk janë burime neutrale, ashtu siç nuk janë plotësisht neutrale as rrëfimet e këngëve dhe të kujtesës familjare. Ajo që nuk diskutohet është se dy burra vdiqën në shtëpinë e tyre pas një rrethimi të madh, në një kohë kur Kosova ishte nën gjendje të jashtëzakonshme, dhe se kjo ngjarje ndikoi te brezi që erdhi pas.

Burimet

Keçmezi-Basha, S. (2015). *Qëndresa shekullore e familjes – Tahir Meha*. Prishtinë: Instituti i Historisë «Ali Hadri». ISBN 9789951409421. katalogu i bibliotekës

Two sides of the Kosovo Albanians' national struggle myth: the case of Tahir Meha. Tokovi istorije, 1/2022. Instituti për Historinë e Re të Serbisë. tokovi.istorije.rs

Periskopi (2018). Përkujtimi i Tahir dhe Nebih Mehës në Prekaz, 13 maj 2018. periskopi.com

Malcolm, N. (1998). *Kosovo: A Short History*. London: Macmillan. WorldCat

Elsie, R. (2011). *Historical Dictionary of Kosovo* (2nd ed.). Lanham: Scarecrow Press. WorldCat